

Letnie wyjazdy wypoczynkowe uczniów 2018

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2018 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od dwudziestu pięciu lat w naszych sondażach pytamy o wyjazdy uczniów podczas letnich wakacji, a jeśli nie wyjeżdżali poza miejsce swojego zamieszkania – jakie były powody rezygnacji z tej formy letniego wypoczynku.

SPOŁECZNY ZASIĘG I KIERUNKI WYJAZDÓW

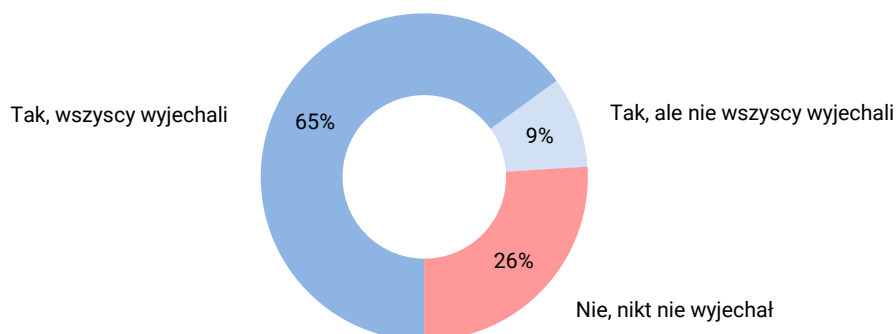
Podczas tegorocznych wakacji¹ na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania wyjechali uczniowie z niemal trzech czwartych (74%) gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, co oznacza, iż w porównaniu z ubiegłym rokiem znacząco zwiększył się zasięg tej formy wypoczynku. Wzrost odnotowany w tym roku jest czwartym z kolei, a w jego efekcie odsetek gospodarstw domowych, z których wszystkie dzieci wyjechały na przynajmniej tygodniowy wypoczynek, jest obecnie najwyższy od 1993 roku, kiedy pierwszy raz zapytaliśmy o tę kwestię, natomiast odsetek gospodarstw domowych, z których żadne dziecko nie wyjechało na takie wakacje – najniższy (zob. tabelę 1).

Tak jak przed rokiem, w przypadku zdecydowanej większości badanych gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, wszystkie z nich wyjechały tego lata na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania (65%, w porównaniu z ubiegłym rokiem wzrost o 9 punktów procentowych). W stosunku do ubiegłorocznych wakacji ubyło natomiast gospodarstw, z których wyjechała tylko część uczniów (spadek z 13% do 9%) i znacząco zmniejszył się odsetek gospodarstw, z których nie wyjechało żadne dziecko (z 31% w 2017 roku do 26% obecnie).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (340) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 6–13 września 2018 roku na liczącej 1023 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski. Na pytania o wypoczynek uczniów odpowiadali respondenci z gospodarstw domowych, w których są uczniowie (N=240).

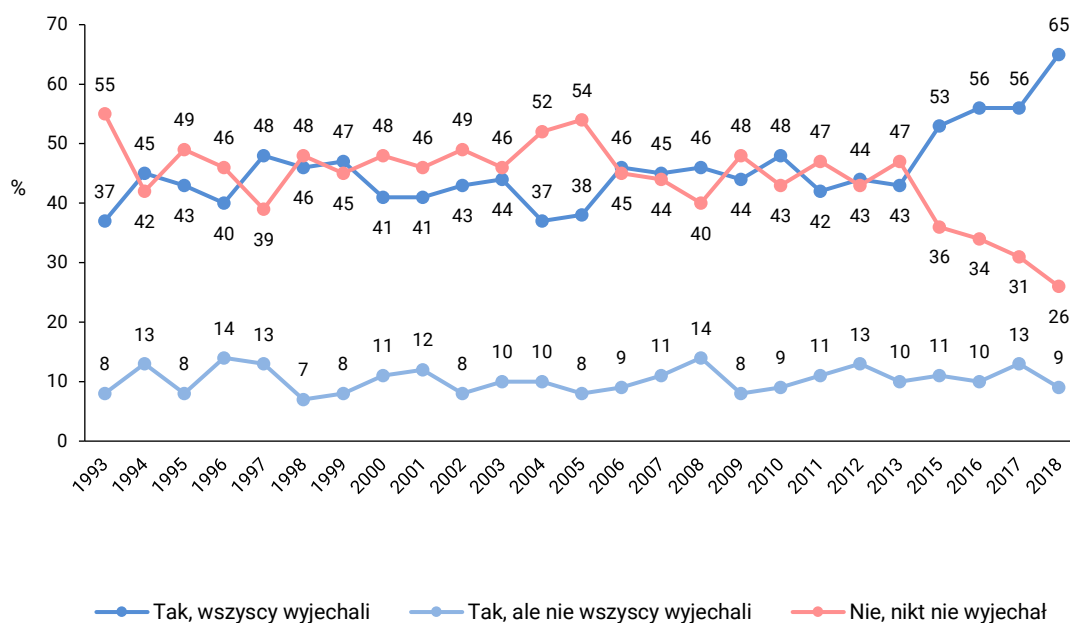
RYS. 1. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE (N=240)

RYS. 2. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW Z GOSPODARSTW DOMOWYCH, W KTÓRYCH SĄ UCZNIOWIE

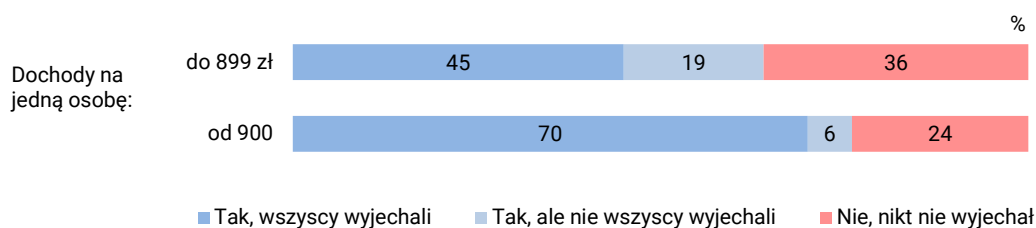

* W latach 1993–2003 pytanie było zadawane tylko rodzicom dzieci w wieku szkolnym. Od 2004 roku odpowiadają na nie wszyscy wylosowani członkowie gospodarstw domowych, w których są uczniowie (w tym roku było to 240 osób)

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych² wynika, iż obecnie czynnikiem najbardziej różnicującym korzystanie przez uczniów z przynajmniej tygodniowego wypoczynku wyjazdowego w czasie letnich wakacji jest poziom zamożności rodziny mierzony miesięcznym dochodem *per capita*, a kwotą graniczną dzielącą badaną populację na dwie grupy jest 900 złotych w przeliczeniu na jedną osobę. Należy jednak dodać, iż istotna statystycznie różnica występuje jedynie między gospodarstwami domowymi, które wysłały na co najmniej tygodniowy wypoczynek wszystkie dzieci w wieku szkolnym, a tymi, które wysłały tylko część uczniów. O ile w zdecydowanej większości (70%) gospodarstw domowych, w których dochód na osobę wynosi co najmniej 900 złotych miesięcznie, na taki wypoczynek wyjechali wszyscy uczniowie, to blisko co piąte (19%) gospodarstwo o niższych dochodach *per capita* mogło sobie pozwolić na wysłanie na co najmniej tygodniowe wakacje tylko części dzieci.

CBOS

RYS. 3. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

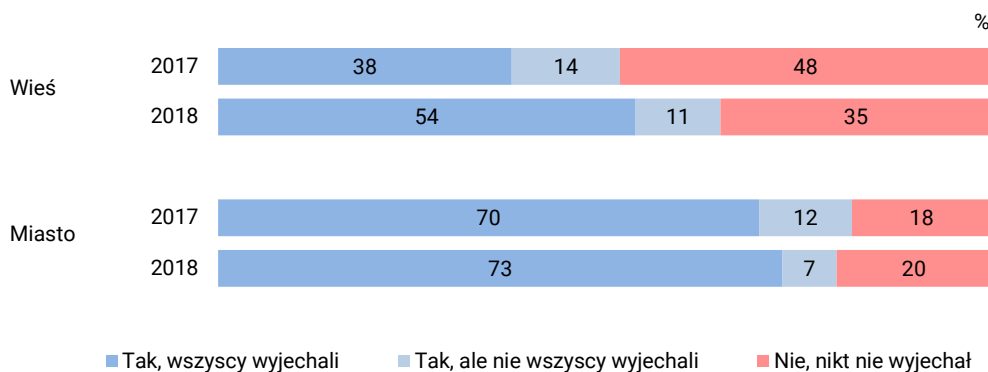

Ponadto – tak jak w poprzednich latach – nadal występują istotne statystycznie różnice pomiędzy miastem a wsią, choć w porównaniu z ubiegłym rokiem wyraźnie się one zmniejszyły. Obecnie, podobnie jak przed rokiem, przedstawiciele czterech piątych miejskich gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, deklarują, że przynajmniej część z nich w czasie wakacji spędziła tydzień poza miejscem stałego zamieszkania, natomiast wśród zamieszkujących na wsi odsetek takich deklaracji wzrósł z 52% do 65%. Można zatem stwierdzić, że na ogólny wzrost odsetka rodzin, które wysłały swoje dzieci na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, wpływ miało rozpowszechnienie tej formy wakacyjnego wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej wśród rodzin zamieszkujących na wsi. Warto tu przypomnieć, iż ubiegłoroczny niewielki wzrost odsetka gospodarstw domowych wysyłających uczniów na co najmniej tygodniowe letnie wakacje poza miejsce zamieszkania wynikał wyłącznie ze zmiany odsetka wśród mieszkańców miast.

² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

CBOS

RYS. 4. Czy podczas tegorocznych wakacji uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania?

Podobnie jak w poprzednich dwóch latach w większości przypadków co najmniej tygodniowe wyjazdy wypoczynkowe uczniów były realizowane w kraju – łącznie na terenie Polski wypoczywali uczniowie z 69% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, co stanowi 94% gospodarstw, z których przynajmniej część dzieci wyjechała na taki wypoczynek. Na ogół są to gospodarstwa wysyłające dzieci wyłącznie na wypoczynek krajowy. Za granicą przez co najmniej tydzień wypoczywały dzieci z 23% badanych gospodarstw, przy czym w przypadku 5% były to wyłącznie wyjazdy zagraniczne. Warto dodać, iż w porównaniu z 2016 rokiem systematycznie przybywa gospodarstw domowych, z których uczniowie wypoczywali w trakcie letnich wakacji co najmniej tydzień zarówno w kraju, jak i za granicą.

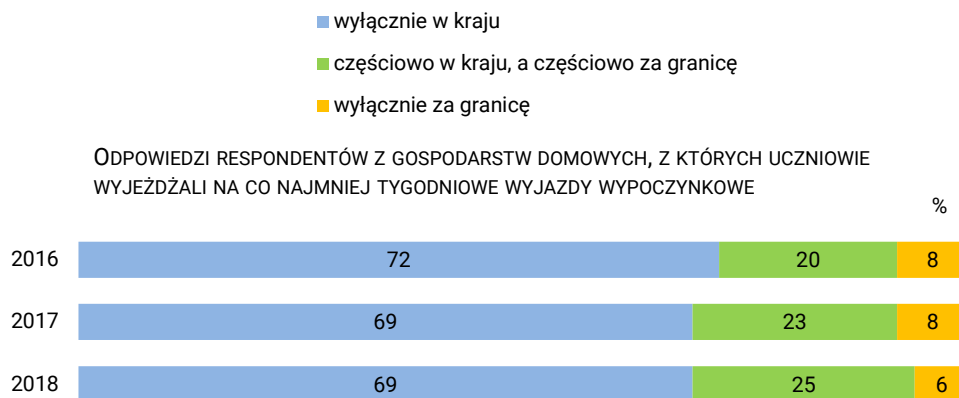
CBOS

RYS. 5. Co najmniej tygodniowe wyjazdy uczniów:

CBOS

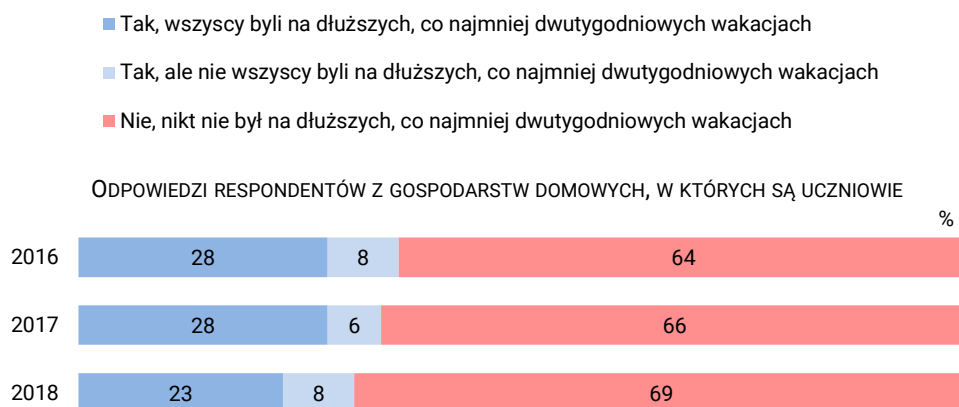
RYS. 6. Czy były to wyjazdy:

W tym roku po raz kolejny nieznacznie zmniejszył się odsetek gospodarstw domowych, które wysłały uczniów w trakcie ostatnich letnich wakacji na **co najmniej dwutygodniowy** wypoczynek (w porównaniu z ubiegłym rokiem spadek z 34% do 31%), przy czym w tym roku w stosunku do ubiegłego znacząco zmniejszył się odsetek rodzin, które na taki wypoczynek wysłały wszystkich podopiecznych (spadek z 28% do 23%), natomiast nieznacznie przybyło gospodarstw wysyłających na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek część z nich. Podobnie jak rok i dwa lata wcześniej, jeżeli już gospodarstwo domowe decydowało się wysłać uczniów na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, to na ogół wyjeżdżały wszystkie dzieci lub młodzież w wieku szkolnym.

CBOS

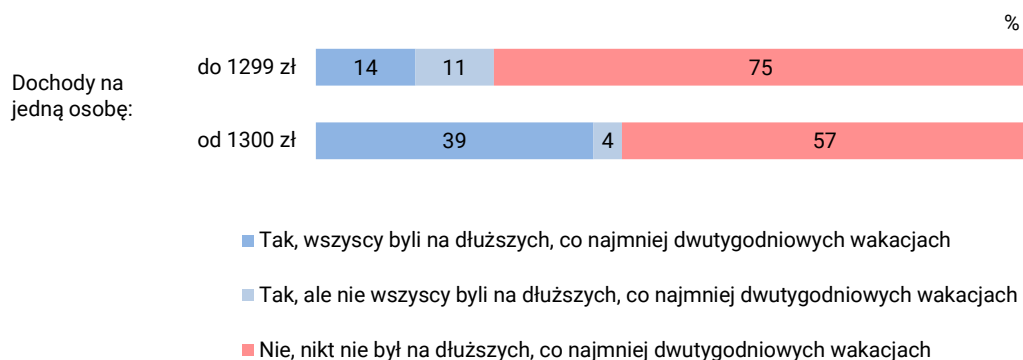
RYS. 7. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

Z przeprowadzonych analiz wielozmiennowych wynika, iż czynnikiem najbardziej różnicującym korzystanie przez uczniów z przynajmniej dwutygodniowego wypoczynku wyjazdowego w czasie letnich wakacji jest – tak jak w przypadku wszystkich wyjazdów trwających co najmniej tydzień – poziom zamożności rodziny mierzony miesięcznym dochodem *per capita*, przy czym kwotą graniczną jest w tym przypadku 1300 złotych w przeliczeniu na jedną osobę. Należy tu zaznaczyć, iż w odniesieniu do wyjazdów co najmniej dwutygodniowych istotna statystycznie różnica pomiędzy wyróżnionymi grupami dochodowymi występuje jedynie w przypadku gospodarstw domowych, które wysłały na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek wszystkie dzieci w wieku szkolnym, a tymi, które nie wysłały na taki wyjazd nikogo.

CBOS

RYS. 8. Czy w tym roku uczniowie z Pana(i) gospodarstwa domowego byli poza miejscem zamieszkania na dłuższych wakacjach, trwających co najmniej dwa tygodnie?

Tak jak w poprzednich dwóch latach w większości przypadków co najmniej dwutygodniowe wakacje poza miejscem zamieszkania spędzane były przez uczniów wyłącznie w kraju. Niewielkie zmniejszenie się w stosunku do ubiegłego roku odsetka gospodarstw domowych, z których uczniowie wyjechali na co najmniej dwutygodniowy wypoczynek, wiąże się w większym stopniu ze spadkiem odsetka wysyłających dzieci na wypoczynek zagraniczny (spadek o 3 punkty, do 12%) niż krajowy (spadek o 1 punkt, do 29%).

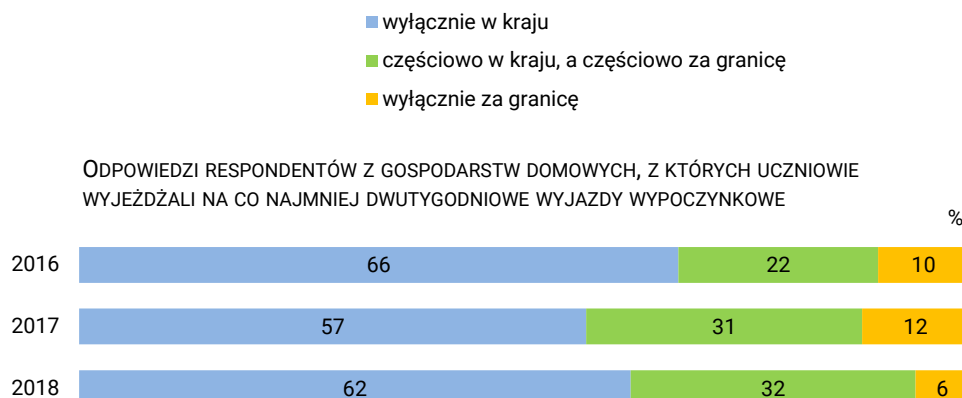
CBOS

RYS. 9. Dwutygodniowe i dłuższe wyjazdy uczniów:

CBOS

RYS. 10. Czy były to wyjazdy:

POWODY REZYGNACJI Z WYJAZDÓW

Respondenci zapytani, dlaczego uczniowie z ich gospodarstwa domowego nie wyjechali na choćby tygodniowy letni wypoczynek, najczęściej odpowiadali, że nie było możliwości wyjazdu, brak było zorganizowanych form wypoczynku (26% gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek). Nieco mniej badanych mówiło, że brakowało pieniędzy na taki wyjazd (21% tych gospodarstw domowych). Należy podkreślić, iż przyczyny finansowe wskazywane były w tym roku znacznie rzadziej niż w latach 2011–2017. Warto też zwrócić uwagę na znaczące zmniejszenie się odsetka rodziców

wyrażających przekonanie, iż dzieci i młodzież w wieku szkolnym nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu (obecnie odpowiedzi 8% respondentów z gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, ale któreś z nich nie wyjechało na co najmniej tygodniowy wypoczynek).

TABELA 1

Dlaczego uczniowie nie wyjechali na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania? Czy dlatego że:	Odpowiedzi twierdzące respondentów z gospodarstw domowych, w których co najmniej jeden uczeń nie wyjechał w wakacje nawet na tygodniowy wypoczynek (według terminów badań)						
	2011	2012	2013	2015	2016	2017	2018
	N=198	N=159	N=168	N=135	N=135	N=115	N=83
	w procentach						
– nie było możliwości wyjazdu, brak zorganizowanego wypoczynku	35	30	28	30	28	26	26
– brakowało pieniędzy na wyjazd	61	66	73	54	38	46	21
– nie chcieli wyjeżdżać	28	17	18	27	36	29	16
– byli potrzebni w domu, w gospodarstwie rolnym	20	19	18	15	10	22	11
– brakowało czasu (uczniom lub opiekunom)	20	26	20	32	24	20	10
– stan zdrowia nie pozwalał im na wyjazd	2	4	4	4	5	8	9
– są za mali	17	12	18	13	19	24	8
– nie muszą wyjeżdżać na wakacje, mogą wypoczywać w domu	25	26	29	32	42	44	8
– pracowali zarobkowo	9	10	12	14	18	16	5
Inne przyczyny	7	13	10	9	15	9	3

W porównaniu z poprzednim rokiem więcej gospodarstw domowych wysłało uczniów w czasie ostatnich letnich wakacji na co najmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce stałego zamieszkania, po raz kolejny nieco zmniejszył się natomiast odsetek gospodarstw fundujących dzieciom dłuższy, co najmniej dwutygodniowy wypoczynek. Wzrost odsetka gospodarstw domowych, które wysłały uczniów na co najmniej tygodniowe letnie wakacje, jest wyraźny (w tym odsetek gospodarstw domowych, z których wszystkie dzieci wyjechały na taki wypoczynek) i w efekcie, jest on obecnie najwyższy od 1993 roku, kiedy pierwszy raz zapytaliśmy o tę kwestię.

Upowszechnienie się co najmniej tygodniowych letnich wyjazdów wypoczynkowych dzieci i młodzieży w wieku szkolnym jest zapewne efektem poprawy sytuacji materialnej gospodarstw domowych, w których są dzieci, co należy wiązać ze świadczeniem z programu „Rodzina 500 plus” (w szczególności dotyczy to dzieci i młodzieży mieszkających na wsi, gdyż w gminach wiejskich aż 61% dzieci otrzymuje to świadczenie³). Świadczy o tym m.in. zmniejszenie roli czynnika finansowego w decyzji o rezygnacji z wyjazdów. Mamy też bez wątpienia do czynienia ze zmianami kulturowymi – gdy porówna się deklaracje przedstawicieli ogółu gospodarstw domowych, w których są dzieci w wieku szkolnym, z roku bieżącego z poprzednimi latami, można stwierdzić, iż mniej osób uważa, że dzieci nie muszą wyjeżdżać na wakacje.

Opracowała

Barbara Badora

³ Raport „Rodzina 500+” (stan na 30 czerwca 2018 r.)
<https://www.mpips.gov.pl/wsparcie-dla-rodzin-z-dziecmi/rodzina-500-plus/dokumenty-i-opracowania/raport-rodzina-500-stan-na-30-czerwca-2018-r/>